بررسی رابطه رضایت جنسی و سازگاری زناشویی در دبیران متأهل با ازدواج فامیلی و غیر فامیلی

فرشاد ژیان[۱]
دکتر شکوه نوابی نژاد [۲]
صمد عظیمی گروسی[۳]

چکیده

ازدواج یکی از مهم‌ترین روابط اجتماعی و صمیمانه آدمی است. از جمله جوانب با اهمیت یک نظام زناشویی، رضایت جنسی و سازگاری زناشویی است که همسران در ازدواج تجربه می‌کنند. پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه رضایت جنسی و سازگاری زناشویی در دبیران متأهل با ازدواج فامیلی و غیر فامیلی انجام شده است. روش این پژوهش از نوع علّی- مقایسه ای بود. گروه نمونه شامل ۲۱۵ نفر (۱۱۰ مرد، ۱۰۵ زن) فرد متأهل از شهر تهران بود که حداقل یکی از زوجین در آموزش و پرورش به تدریس اشتغال داشت. گروه نمونه از مناطق ۱۰ و ۱۹ آموزش و پرورش شهر تهران به روش تصادفی ساده انتخاب شد و به پرسشنامه‌های سازگاری زناشویی (DAS) با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۴، پرسشنامه رضایت جنسی فرم مردان با آلفای کرونباخ ۰/۸۹ و پرسشنامه رضایت جنسی فرم زنان با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۵ پاسخ دادند. تحلیل آماری با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۰ انجام شد و علاوه بر شاخصهای آمار توصیفی از روش آمار استنباطی t مستقل برای مقایسه میانگین گروهها استفاده شد. نتایج نشان داد که دبیران با ازدواج فامیلی از دبیران با ازدواج غیر فامیلی رضایت جنسی کمتری دارند اما میان سازگاری زناشویی دو گروه تفاوت معنادار مشاهده نشد. به طور کلی نتایج پژوهش حاضر حاکی از آن است که زوجین دارای ازدواجهای غیر فامیلی از ارتباطات رضایت بخش‌تری نسبت به زوجین دارای ازدواج فامیلی برخوردارند.

کلید واژگان: دبیران متأهل، رضایت جنسی، سازگاری زناشویی، ازدواج فامیلی، ازدواج غیرفامیلی

تاریخ دریافت: ۹۴/۵/۲۱ تاریخ پذیرش: ۹۵/۲/۱۱

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات تهران (نویسنده مسئول) Farshadzhian@gmail.com
۲. استاد مشاوره دانشگاه خوارزمی navabinejad@yahoo.com
۳. دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی کودکان استثنایی، دانشگاه تهران smd.azimi@gmail.com

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-20]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1394.12.2.2.1]

مقدمه

خانواده در حکم یک واحد اجتماعی در برگیرنده بیشترین، عمیق ترین و اساسی ترین مناسبات انسانی است که بر اساس ازدواج و زندگی زناشویی شکل می گیرد. روی هم رفته، ازدواج را می‌توان ارتباطی دانست که دارای تمامیت بی نظیر و گسترده ای است؛ ارتباطی که دارای ابعاد زیستی، عاطفی، روانی، اقتصادی و اجتماعی است (اولیا، فاتحی زاده و بهرامی،۱۳۹۰). زمانی که پیوند ازدواج میان زن و مرد برقرار می‌شود همزمان با آن کنشوری میان آنها نیز آغاز می‌گردد. یکی از کنشوریهای مهم، برقراری روابط جنسی میان زن و مرد است که می تواند سبب سلامت روانشناختی و جسمی هر دو آنها شود (بایرز[1]، ۲۰۰۵). فعالیت جنسی و رضایت حاصل از آن به منزلهٔ یکی از اساسی ترین ابعاد زندگی انسان در نظر گرفته می شود. رضایت جنسی به منزلهٔ یکی از نیازهای فیزیولوژیکی است که موجب سلامتی انسان می شود و عدم رضایت جنسی و فشار جسمی و روانی ناشی از آن، فرد را به بیراهه می کشاند، در سلامت او اختلال ایجاد می کند و توانمندیها و خلاقیت او را کاهش می دهد (لیتزینگر و گوردن،[2] ۲۰۰۵). رضایت جنسی مفهومی چند بعدی است که هم جنبه‌های عاطفی و هم جنبه‌های فیزیولوژیک رابطه جنسی را شامل می‌شود (باقریان، ۱۳۹۲). رضایت جنسی تنها لذت جسمانی نیست و شامل احساسات باقیمانده پس از جنبه‌های مثبت و منفی ارتباط جنسی می شود. علاوه بر این رضایت جنسی شامل رضایت فرد از فعالیتهای خود تا رسیدن به اوج لذت جنسی است (بایرز و مک‌نیل[3]، ۲۰۰۶).

عوامل متعددی ممکن است رضایت جنسی را تحت تاثیر قرار دهد. این عوامل شامل طول مدت و کیفیت رابطه، نوع ازدواج، عوامل فردی و روانی، ناکامیها و آسیبهای قبلی و به طور کلی روشهای تطابق با احساسات، بیماریها، استفاده از برخی داروها و الکل است (برک[4]، ۲۰۰۷). امیال و نیازهای جنسی در زندگی زناشویی نقش اساسی دارند. لذت جنسی موجب می‌شود بسیاری از مشکلات روزمره زندگی و ناسازگاریهای زناشویی نادیده گرفته شود و وابستگی عاطفی میان زن و شوهر افزایش یابد. کیفیت زندگی افرادی که از رابطه جنسی با همسرشان رضایت بالا دارند به طور قابل ملاحظه ای بهتر از آنهایی است که رضایت کافی از روابط جنسی خود ندارند (عسگری، ۱۳۸۰). امروزه ثابت شده است که علت بسیاری از آشفتگیهای روانی و ناسازگاریهای زناشویی عدم رضایتمندی جنسی است. به طوری که آمارها نشان می دهند ۲۰ تا ۳۰ درصد مردان و ۱۵

1. Byers
2. Litzinger & Gordon
3. MacNeil
4. Berek

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-20]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1394.12.2.2.1]

درصد زنان آمریکایی به علت عدم رضایت جنسی به روابط فرا زناشویی روی می آورند. اشاره شده است که ۴۰ درصد از خیانتها و معاشرتهای پنهانی در همسران ایرانی ناشی از عدم رضایتمندی جنسی یکی از زوجین است که این امر خود می تواند سازگاری زناشویی را تحت تاثیر قرار دهد(به نقل از امراللهی، روشن چسلی، شعیری، نیک آذین، ۱۳۹۲). پژوهشهای گوناگون نشان داده است که میان رضایت جنسی و سازگاری زناشویی همبستگی وجود دارد(بایرز، ۲۰۰۵). نارضایتی از رابطه جنسی ممکن است به مشکلات عمیق در سازگاری زوجین و ایجاد تنفر از همسر، دلخوری، حس انتقام گیری، احساس تحقیر، عدم اعتماد به نفس و نظایر آنها منجر شود. این مسائل با تنشها و اختلافات تقویت می‌شود یا در غالب آنها تجلی و بروز می‌یابد و به تدریج شکاف میان همسران را عمیق تر می‌سازد (کیم و جئون[1]، ۲۰۱۳). برخی از افراد به دلایل گوناگون دچار ناتوانیهای جنسی و سرد مزاجی هستند و قادر به ارضای مطلوب نیازهای جنسی همسر خود نیستند. مشکلات و نارضایتی از رابطه جنسی در سال اول زندگی مشترک با افزایش احتمال طلاق در سال دوم مرتبط است و با این حال، برخی از زن و شوهرها بدون آنکه هیچ گونه زندگی فعالی از لحاظ جنسی داشته باشند، از سازگاری زناشویی قابل ملاحظه ای برخوردارند. برخی نیز از زندگی جنسی خود لذت می‌برند اما سازگاری زناشویی مطلوبی ندارند. بنابراین کاهش دفعات ارتباط جنسی الزاماً سبب کاهش سازگاری زناشویی نمی گردد(جاویدی و همکاران، ۱۳۹۱).

سازگاری زناشویی با توجه به اهمیت نهاد خانواده در جوامع امروزی، ارتباط آن با کیفیت زندگی و تاثیرگذاری بر جنبه‌های گوناگون مانند سلامت جسمی و روانی از دهه ۱۹۹۰ مورد توجه قرار گرفته است. سازگاری و رضایت زناشویی وضعیتی است که در آن زن و شوهر در بیشتر مواقع احساس خوشبختی و رضایت از همدیگر دارند که از طریق علاقه متقابل، مراقبت از یکدیگر، پذیرش، درک یکدیگر و ارضای نیازهایی مانند نیازهای جنسی ایجاد می‌شود (جنیدی، نورانی، مخبر و شاکری، ۱۳۸۸).

باید توجه داشت که نوع ازدواج می‌تواند رضایت و عدم رضایت جنسی و همچنین سازگاری و عدم سازگاری زناشویی را تحت تاثیر قرار دهد. ازدواج از نظر گزینش همسر به دو نوع درون- گروهی یا درون- همسری[2] و برون- گروهی یا برون- همسری[3] تقسیم می شود که ازدواج فامیلی از گروه اول به شمار می آید. ازدواج فامیلی را پیوند زناشویی میان خویشاوندان نسبی تعریف

1. Kim & Jeon
2. Endogamy
3. Exogamy

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-20]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1394.12.2.2.1]

کرده‌اند (ساروخانی، ۱۳۷۵). تعریف ازدواج فامیلی در متون اجتماعی با ازدواج فامیلی در متون علوم زیستی، ژنتیک و پزشکی، لزوماً به یک معنا نیست. منظور از ازدواج فامیلی (ازدواج همخونی یا خویشاوندی)، ازدواج میان دو نفر است که با هم فامیل اند و دارای ژنهای مشابه با ساختمان فیزیکوشیمیایی یکسان هستند. آنها ژنهای مشابه را از اجداد مشترکشان گرفته اند. پس ازدواج فامیلی دارای دو ویژگی است: الف) داشتن اجداد مشترک، ب) وجود ژنهای بسیاری که از ساختمان فیزیکوشیمیایی یکسان هستند (طیبی نیا، ۱۳۸۸). ازدواجهای فامیلی در غرب و جنوب آسیا، شمال آفریقا، هند و آسیای مرکزی و قسمتی از شوروی رایج است. این میزان در برخی مناطق ۲۰ تا ۵۵ درصد گزارش شده است. ازدواج پسر عمو- دختر عمو تقریباً ۳۳ درصد از کل ازدواجها را در کشورهای عربی به خود اختصاص داده است(حمامی و بیتلز،[1] ۲۰۰۹). بر اساس پژوهشی که روی بیش از ۳۰۰ هزار زوج از نژادهای گوناگون ایرانی در ایران انجام شده است، حدود ۰/۳۸ از ازدواجها از نوع ازدواج فامیلی درجه سه (مثل پسر خاله-دختر خاله) مشخص شده اند (اکرمی، ۱۳۸۵). همچنین ازدواجهای فامیلی در روستاها و شهرهای کوچک نسبت به شهرهای بزرگ، در افراد دارای تحصیلات پایین نسبت به افراد با تحصیلات بالا، در ازدواجهای با سن پایین و در برخی قومیتها (مانند عربها) و مذاهب (مانند مسلمانان) بیشتر رواج دارد(حسین[2] و بیتلز، ۲۰۰۰).

با توجه به وجود قابل توجه ازدواجهای فامیلی در ایران، شمار کمی از پژوهشها، رضایت جنسی و سازگاری زناشویی را در این نوع ازدواجها مورد بررسی قرار داده اند و اکثر پژوهشهای انجام شده در زمینهٔ ازدواجهای فامیلی، مرتبط با شناسایی، بروز و شیوع انواع نابهنجاریها و اختلالات مادرزادی بوده است. برای مثال در این تحقیقات مشخص شده است که فرزندان حاصل از ازدواجهای فامیلی با شیوع بیشتری(۲ تا ۳ برابر) نسبت به جمعیت عمومی دچار نابهنجاریهای مادرزادی و ژنتیکی می‌شوند(تیبی،[3] ۲۰۱۰). لذا پژوهشگران به منظور دستیابی به دیدگاهی روشن‌تر در زمینه نوع ازدواج و عوامل مؤثر بر آن، پژوهش حاضر را دربارهٔ رضایت جنسی و سازگاری زناشویی در دو گروه مردان و زنان با ازدواج فامیلی و غیر فامیلی انجام داده اند.

1. Hamamy & Bittles
2. Hussain
3. Teebi

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-20]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1394.12.2.2.1]

جامعه آماری، نمونه و روش اجرای پژوهش

جامعهٔ آماری پژوهش را همهٔ افراد متأهلی تشکیل داده اند که حداقل یکی از زوجین در آموزش و پرورش شهر تهران به تدریس اشتغال داشته اند. با توجه به اینکه مقایسه میان دو گروه با ازدواج فامیلی و غیر فامیلی مد نظر بوده است، از میان جامعه آماری مذکور ۲۱۵ نفر به شیوه نمونه گیری تصادفی ساده برای پاسخگویی به پرسشنامه‌های پژوهش انتخاب شدند. معیارهای ورود به پژوهش عبارت بودند از: ۱. اشتغال به تدریس حداقل یکی از زوجین در آموزش و پرورش، ۲. داشتن همسر و زندگی مشترک با آن، ۳. ازدواج فامیلی (پسرعمو_ دختر عمو، پسر عمه_ دختر دایی، پسر خاله_ دختر خاله، پسر دایی_ دختر عمه) و ازدواج غیر فامیلی. شیوه نمونه‌گیری انجام شده به این ترتیب بود که افراد نمونه از مناطق ۱۰ و ۱۹ آموزش و پرورش شهر تهران به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. از ۲۱۵ نفر نمونه ۱۱۰ نفر مرد و ۱۰۵ نفر زن بوده اند که از میان مردان ۵۰ نفر دارای ازدواج فامیلی و ۶۰ نفر ازدواج غیر فامیلی بوده اند. همچنین ۴۸ نفر از زنان دارای ازدواج فامیلی و ۵۷ نفر ازدواج غیر فامیلی بوده اند. پژوهش حاضر از نوع علّی- مقایسه ای است که در آن به مقایسهٔ متغیرهای مورد نظر در دو گروه با ازدواج فامیلی در زنان و مردان پرداخته است.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه سازگاری زناشویی[1] (DAS): پرسشنامه سازگاری زناشویی ابزاری ۳۲ عبارتی برای ارزیابی کیفیت رابطه زناشویی از نظر زن و شوهر است که در سال ۱۹۷۶ اسپانیر[2] آن را ساخته است. تحلیل عاملی آزمون نشان داده است که این مقیاس چهار بعد را می سنجد؛ این ابعاد عبارت اند از: رضایت زوجین(میزان رضایت از جنبه های گوناگون رابطه)، همبستگی زوجین(میزان مشارکت در فعالیتهای مشترک)، توافق زوجین(میزان توافق طرفین در مسائل مربوط به رابطه زناشویی مثل امور مالی، تربیت بچه‌ها و...) و ابراز محبت. پاسخ به سؤالات براساس طیف لیکرت بوده که از همیشه ناموافق تا همیشه موافق را در برداشته است و به صورت صفر تا پنج نمره گذاری می‌شود. نمره کلی این پرسشنامه میان صفر تا ۱۵۱ متغیر است. کسب نمرات برابر یا بیشتر از ۱۰۰ به معنای سازگاری افراد و نمرات کمتر از ۱۰۰ به معنای وجود مشکلی در روابط زناشویی و عدم سازگاری و تفاهم خانوادگی است. این آزمون در پژوهشهای داخلی بسیاری مورد استفاده قرار گرفته است. در پژوهش ملازاده، منصور، اژه ای و کیامنش (۱۳۸۱)، با اجرا در فاصله زمانی

1. Dyadic Adjustment Scale
2. Spanier

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-20]
[DOR: 20.1001.1.26766728.1394.12.2.2.1]

۳۷ روز روی ۹۲ نفر از نمونه مورد بررسی روش پایایی به روش بازآزمایی ۸۶/. به‌دست آمده و ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۸۹/. تعیین شده است. همچنین در پژوهش مولوی، حسن شاهی و نوری(۱۳۷۸) ضریب آلفای کرونباخ ۹۲/. ، در پژوهش برازنده، صاحبی، امین یزدی و مهرام(۱۳۸۵) ۹۶/. ، در بررسی ابوالقاسمی و کیامرثی(۱۳۸۵) ۹۲/. و در پژوهش درویزه و کهکی(۱۳۸۷) ۹۴/. به‌دست آمده است. اعتبار محتوایی این پرسشنامه در ایران در پژوهش ملازاده، منصور، اژه ای و کیامنش (۱۳۸۱)، ۰/۹۰ به دست آمده است.

پرسشنامه رضایت جنسی فرم مخصوص مردان: این پرسشنامه یک ابزار عینی خود-سنجی برای اندازه گیری میزان رضایت زناشویی در زمینهٔ مسائل جنسی (مبانی جنسی) است که عباراتی همچون رضایت جنسی، شرم جنسی، قاطعیت جنسی، اضطراب جنسی، بهداشت جنسی، ترس جنسی و اجبار جنسی را در روابط میان زن و شوهر مورد بررسی قرار می دهد. این پرسشنامه دارای ۲۷ سؤال است که نمرات آن از صفر تا ۱۰۸ است. پاسخ این سؤالات براساس طیف لیکرت بوده است که از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم و از صفر تا ۴ نمره گذاری می‌شود. ضریب پایایی این پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ ۸۹/. به دست آمده است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که پرسشنامه از پایایی لازم برای اجرا برخوردار است (صمدانی فرد و صمدانی فرد، ۱۳۸۹).

پرسشنامه رضایت جنسی فرم مخصوص زنان: این پرسشنامه یک ابزار عینی خود-سنجی برای اندازه گیری میزان رضایت زناشویی در زمینهٔ مسائل جنسی (مبانی جنسی) است که عباراتی همچون رضایت جنسی، شرم جنسی، قاطعیت جنسی، اضطراب جنسی، بهداشت جنسی، ترس جنسی و اجبار جنسی را در روابط میان زن وشوهر مورد بررسی قرار می دهد. این پرسشنامه دارای ۳۶ سؤال است و نمرات آن از صفر تا ۱۴۴ است. پاسخ این سؤالات براساس طیف لیکرت بوده است که از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم و از صفر تا ۴ نمره گذاری می‌شود. ضریب پایایی این پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ ۸۵/. به دست آمده است. بنابراین می توان نتیجه گرفت که پرسشنامه از پایایی لازم برای اجرا برخوردار است(صمدانی فرد و صمدانی فرد، ۱۳۸۹).

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

تجزیه و تحلیل اطلاعات در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی انجام شده است. در سطح توصیفی از شاخصهای (فراوانی، درصد فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد) استفاده شده و برای مقایسه متغیرهای دو گروه با ازدواجهای فامیلی و غیرفامیلی، آزمون پارامتریک (t دو گروه مستقل)

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-20]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1394.12.2.2.1]

به کار رفته است. شرط به کارگیری آزمون t، نرمال بودن توزیع داده‌هاست که برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون کلموگرف اسمیرنف استفاده شده است.

یافته‌ها

جدول ۱. توزیع فروانی زنان و مردان

متغیر	فراوانی	درصد
زن	۱۰۵	۴۸/۸
مرد	۱۱۰	۵۱/۲
کل	۲۱۵	۱۰۰

چنانچه در جدول شماره ۱ مشاهده می‌شود توزیع فراوانی جنسیت به ترتیب ۴۸/۸ درصد زن و ۵۱/۲ درصد مرد است.

جدول ۲. میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
رضایت جنسی دبیران مرد (ازدواج فامیلی)	۵۰	۶۷/۷۲	۱۶/۸۵
رضایت جنسی دبیران مرد (ازدواج غیرفامیلی)	۶۰	۸۰/۸۰	۱۵/۳۴
رضایت جنسی دبیران زن (ازدواج فامیلی)	۴۸	۷۵/۸۸	۱۵/۹۴
رضایت جنسی دبیران زن (ازدواج غیر فامیلی)	۵۷	۹۹/۲۱	۲۲/۶۹
سازگاری زناشویی دبیران مرد (ازدواج فامیلی)	۵۰	۱۰۴/۲۸	۱۷/۸۵
سازگاری زناشویی دبیران مرد (ازدواج غیر فامیلی)	۶۰	۱۰۴/۷۸	۱۶/۷۵
سازگاری زناشویی دبیران زن (ازدواج فامیلی)	۴۸	۱۰۲/۷۹	۱۹/۰۸
سازگاری زناشویی دبیران زن (ازدواج غیر فامیلی)	۵۷	۱۰۷/۴۲	۱۸/۴۰

براساس جدول شماره ۲ میانگین نمرات متغیرهای پژوهش به ترتیب در میزان رضایت جنسی دبیران مرد دارای ازدواج فامیلی و غیرفامیلی۶۷/۷۲ و ۸۰/۸۰ و در رضایت جنسی دبیران زن دارای ازدواج فامیلی و غیر فامیلی ۷۵/۸۸ و ۹۹/۲۱ است. همچنین در متغیر سازگاری زناشویی دبیران مرد دارای ازدواج فامیلی و غیر فامیلی به ترتیب ۱۰۴/۲۸ و ۱۰۴/۷۸ و سازگاری زناشویی در دبیران زن دارای ازدواج فامیلی و غیر فامیلی ۱۰۲/۷۹ و ۱۰۷/۴۲ است.

برای بررسی آزمون فرضیه‌های تحقیق از آزمون پارامتریک (آزمون t مستقل) استفاده شده است. شرط اول بررسی نرمال بودن توزیع داده‌هاست. به منظور بررسی نرمال بودن توزیع داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش، از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده شده که نتایج آن در جدول شماره ۳ آمده است.

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-20]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1394.12.2.2.1]

جدول ۳. نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها

		سازگاری زناشویی زنان	سازگاری زناشویی مردان	رضایت جنسی زنان	رضایت جنسی مردان
تعداد		۱۰۵	۱۱۰	۱۰۵	۱۱۰
پارامترهای نرمال	میانگین	۱۰۵/۳۰	۱۰۴/۵۵	۷۴/۸۵	۸۸/۵۴
	انحراف معیار	۱۸/۷۷	۱۷/۱۸	۲۲/۹۹	۱۷/۲۶
بیشترین تفاوت	مطلق	۰/۱۷۰	۰/۱۱۰	۰/۱۲۸	۰/۰۶۳
	مثبت	۰/۰۸۸	۰/۰۷۱	۰/۱۲۸	۰/۰۶۳
	منفی	-۰/۱۷۰	-۰/۱۱۰	-۰/۰۷۳	-۰/۰۶۳
آماره Z		۱/۷۳۹	۱/۱۵۷	۱/۳۰۸	۰/۶۶۴
سطح معناداری		۰/۰۰۵	۰/۱۳۷	۰/۰۶۵	۰/۷۷۰

با توجه به نتایج جدول شماره ۳ چون سطح معناداری تمام مؤلفه‌ها از ۰/۰۵ بیشتر است بنابراین توزیع فراوانی داده‌های متغیرها نرمال است.

فرضیه اول: میان رضایت جنسی دبیران مرد با ازدواج فامیلی و ازدواج غیر فامیلی تفاوت وجود دارد.

جدول ۴. مقایسه میانگین رضایت جنسی مردان با ازدواج فامیلی و مردان با ازدواج غیرفامیلی

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	سطح معنا داری	درجه آزادی	t
رضایت جنسی دبیران مرد با ازدواج فامیلی	۶۲/۷۷	۱۶/۸۵	۰/۰۵	۱۰۸	۴/۲۵
رضایت جنسی دبیران مرد با ازدواج غیرفامیلی	۸۰/۸۰	۱۵/۳۴			

بر اساس جدول شماره ۴ میانگین رضایت جنسی دبیران مرد با ازدواج فامیلی و غیر فامیلی به ترتیب ۶۲/۷۷ و ۸۰/۸۰ است. با توجه به (t=۴/۲۵) به‌دست آمده در سطح ۰/۰۵ میان رضایت جنسی دبیران مرد با ازدواج فامیلی و غیر فامیلی تفاوت معنادار وجود دارد.

فرضیه دوم: میان رضایت جنسی دبیران زن با ازدواج فامیلی و ازدواج غیر فامیلی تفاوت وجود دارد.

جدول ۵. مقایسه میانگین رضایت جنسی دبیران زن با ازدواج فامیلی و ازدواج غیر فامیلی

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	سطح معناداری	درجه آزادی	t
رضایت جنسی دبیران زن با ازدواج فامیلی	۷۵/۸۸	۱۵/۹۴	۰/۰۵	۱۰۳	۵/۹۸
رضایت جنسی دبیران زن با ازدواج غیرفامیلی	۹۹/۲۱	۲۲/۶۹			

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-20]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1394.12.2.2.1]

بر اساس جدول شماره ۵ میانگین رضایت جنسی دبیران زن با ازدواج فامیلی و غیر فامیلی به ترتیب ۷۵/۸۸ و ۹۹/۲۱ است. با توجه به (t=۵/۹۸) به‌دست آمده در سطح ۰/۰۵ میان رضایت جنسی دبیران زن با ازدواج فامیلی و غیر فامیلی تفاوت معنادار وجود دارد.

فرضیه سوم: میان سازگاری زناشویی در دبیران مرد با ازدواج فامیلی و ازدواج غیر فامیلی تفاوت وجود دارد.

جدول ۶. مقایسه میانگین سازگاری زناشویی در دبیران مرد با ازدواج فامیلی و ازدواج غیر فامیلی

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	سطح معناداری	درجه آزادی	t
سازگاری زناشویی در دبیران مرد با ازدواج فامیلی	۱۰۴/۲۸	۱۷/۸۵	۰/۰۵	۱۰۸	۰/۱۵۲
سازگاری زناشویی در دبیران مرد با ازدواج غیرفامیلی	۱۰۴/۷۸	۱۶/۷۵			

بر اساس جدول شماره ۶ میانگین سازگاری زناشویی دبیران مرد با ازدواج فامیلی و غیر فامیلی به ترتیب ۱۰۴/۲۸ و ۱۰۴/۷۸ است. با توجه به (t=۰/۱۵۲) به‌دست آمده در سطح ۰/۰۵ میان سازگاری زناشویی دبیران مرد با ازدواج فامیلی و غیر فامیلی تفاوت معنادار وجود ندارد.

فرضیه چهارم: میان سازگاری زناشویی در دبیران زن با ازدواج فامیلی و ازدواج غیر فامیلی تفاوت وجود دارد.

جدول۷. مقایسه میانگین سازگاری زناشویی در دبیران زن با ازدواج فامیلی و ازدواج غیر فامیلی

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	سطح معناداری	درجه آزادی	t
سازگاری زناشویی در دبیران زن با ازدواج فامیلی	۱۰۲/۷۹	۱۹/۰۸	۰/۰۵	۱۰۳	۱/۲۶
سازگاری زناشویی در دبیران زن با ازدواج غیرفامیلی	۱۰۷/۴۲	۱۸/۴۰			

بر اساس جدول شماره ۷ میانگین سازگاری زناشویی دبیران زن با ازدواج فامیلی و غیر فامیلی به ترتیب ۱۰۲/۷۹ و ۱۰۷/۴۲ است. با توجه به (t=۱/۲۶) به‌دست آمده در سطح ۰/۰۵ میان سازگاری زناشویی دبیران زن با ازدواج فامیلی و غیر فامیلی تفاوت معنادار وجود ندارد.

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-20]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1394.12.2.2.1]

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف، مقایسه رضایت جنسی و سازگاری زناشویی در دبیران متأهل با ازدواجهای فامیلی و غیر فامیلی شهر تهران صورت گرفته است. نتایج پژوهش نشان داد که میان رضایت جنسی دبیران مرد و زن با ازدواجهای فامیلی و غیر فامیلی تفاوت معنادار وجود دارد. بدین معنا که دبیران مرد و زن با ازدواج فامیلی دارای رضایت جنسی پایین تری نسبت به دبیران مرد و زن با ازدواجهای غیرفامیلی هستند. همچنین در سازگاری زناشویی میان دو گروه با ازدواج فامیلی و غیرفامیلی تفاوت معنا دار مشاهده نشده است. این نتایج همسو با برخی یافته های دیگر است. برای مثال امرالهی و همکاران (۱۳۹۲)، در مطالعه ای نشان دادندکه زنان با ازدواج غیر فامیلی دارای رضایت زناشویی و جنسی بالاتر و تعارض کمتری نسبت به زنان با ازدواجهای فامیلی هستند. همچنین جاویدی و همکاران(۱۳۹۱) در مطالعه ای نشان دادند که برخی افراد با اینکه رضایت جنسی مطلوبی ندارند اما از سازگاری زناشویی بالایی برخوردارند. همچنین برخی نیز رضایت جنسی مطلوبی نشان می دهند اما سازگاری زناشویی بالایی ندارند. بای[1](۲۰۰۸) نشان داد که زنان با ازدواج غیرفامیلی دارای رضایت جنسی بالاتر و تعارض زناشویی کمتری نسبت به زنان دارای ازدواج فامیلی هستند. یکی از دلایلی که می‌تواند موجب کاهش رضایت جنسی در ازدواجهای فامیلی باشد، ناتوانی زوجین در بیان خواسته های جنسی و برآورده نشدن انتظارات جنسی ایشان است . منشأ این امر را می‌توان در روابط نزدیک و رفت و آمدهای مکرر خانوادگی پیش از ازدواج دانست. وجود چنین روابطی در میان زوجین با ازدواجهای فامیلی می‌تواند زمینه ساز به وجود آمدن حجب و حیا در میان آنان شود که این امر می‌تواند منجر به نوعی نارضاریتی جنسی شود.

برخی یافته‌ها با نتیجه پژوهش حاضر همسو نبوده است. برای مثال، فروتن و میلانی(۱۳۸۷)، در مطالعه ای به این نتیجه رسیدند که رضایت جنسی بالا می‌تواند زمینه ساز سازگاری زناشویی باشد. موحد و عزیزی(۱۳۹۰) در پژوهشی نشان دادند که رابطه میان رضایت‌مندی جنسی و تعارضات زناشویی رابطه ای معکوس است. بدین معنا که هرچه رضایت جنسی زوجین پایین‌تر باشد، تعارضات زناشویی زوجین افزایش می‌یابد. در پژوهش حاضر با اینکه رضایت جنسی در مردان و زنان با ازدواجهای فامیلی پایین‌تر از ازدواجهای غیرفامیلی بود اما تفاوت معناداری در سازگاری زناشویی میان این دو گروه مشاهده نشد. دلایل واقعی ترجیح ازدواج فامیلی بیشتر فرهنگی – اجتماعی است. همچنین ازدواج فامیلی در تقویت ارتباطات فامیلی، شناخت بیشتر

1. Bai

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-20]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1394.12.2.2.1]

طرفین و انتظارات کمتر مؤثر است. در ضمن از برخی از اختلافات اقتصادی و اجتماعی که در صورت ازدواج غیر فامیلی احتمال دارد پیش بیاید، پیشگیری می‌شود و مراسم ازدواجهای فامیلی معمولاً ساده‌تر برگزار می‌شود و ارتباط عروس با خانواده شوهر عادی‌تر به نظر می‌رسد. این امر می‌تواند سبب سازگاری بیشتر زوجین در ازدواجهای فامیلی گردد. از آنجا که زندگی مشترک با فرزند آوری همراه است، باید شرایط خانوادگی خوبی برای رشد و تربیت مناسب فرزندان فراهم نمود که این مهم با وجود محیط خانوادگی مناسب حاصل می‌شود. بنابراین رضایت جنسی بالاتر و در پی آن سازگاری زناشویی بیشتر می‌تواند شرایط مناسب را برای رشد مناسب و موفقیت تحصیلی فرزندان خانواده فراهم آورد.

محدودیتها و پیشنهادها

از محدودیتهای اساسی این پژوهش، جامعه و نمونه آماری است که شامل زوجین برخی از مناطق تهران است، بنابراین امکان تعمیم این پژوهش به سایر زوجین سراسر کشور محدود می‌شود. پیشنهاد می‌شود به پژوهشگرانی که قصد دارند در این حوزه پژوهش کنند آن را در جامعه‌های گوناگون مورد بررسی قرار دهند. همچنین با توجه به اینکه رضایت جنسی در ایجاد سازگاری زوجین و به طور کلی رضایت از زندگی تاثیری بسزا دارد و بخش عمده ای از تعارضات و کشمکشهای زوجین ناشی از عدم رضایتمندی آنها از رابطه جنسی با همسرانشان است (که اکثر زوجین از آن بی اطلاع اند)، بنابراین به مشاوران توصیه می شود که در جلسات مشاوره پیش از ازدواج، از زوجین بخواهند که در زمینهٔ رابطه جنسی حتماً میان آنان در زمینهٔ خواسته‌های جنسی تبادل کلامی صورت پذیرد. فقر اطلاعاتی در زوجهای جوان نسبت به رفتارهای جنسی و بهداشت جنسی، می‌تواند سبب بروز مشکلات بسیار همچون اختلالات روانی، ناسازگاری زناشویی، طلاق و حتی بی بند و باری شود. همچنین با توجه به نقش تبلیغات که می‌تواند اذهان مردم را به خود جلب کند، پیشنهاد می‌شود که تلویزیون و رادیو برنامه‌هایی مرتبط با اهمیت مسائل جنسی در زندگی زناشویی به صورت هدفمند پخش کنند. این امر می‌تواند تفاهم جنسی و خشنودی از رابطه جنسی و در نتیجه سازگاری زناشویی بالاتر را در پی داشته باشد.

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-20]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1394.12.2.2.1]

منابع

ابوالقاسمی، عباس؛ کیامرثی، آذر. (۱۳۸۵). بررسی رابطه آندروژنی و سلامت روان با سازگاری زناشویی در زنان. *نشریه مطالعات اجتماعی – روان شناختی زنان*، ۴ (۱)، ۵۵-۶۶.

اکرمی، محمد. (۱۳۸۵). ازدواج فامیلی از دیدگاه مشاور ژنتیک و عقاید. *مجله بیماری های کودکان ایران*، ۱۶(۳)، ۳۵۹-۳۶۵.

امرالهی، ریحانه؛ روشن چسلی، رسول، شعیری، محمدرضا؛ نیک آذین، امیر. (۱۳۹۲). تعارض زناشویی، رضایت زناشویی و رضایت جنسی: مقایسه زنان دارای ازدواج فامیلی و غیر فامیلی. *مجله روانشناسی بالینی و شخصیت*، ۲ (۸)، ۱۱-۲۲.

اولیا، نرگس؛ فاتحی زاده، مریم؛ بهرامی، فاطمه. (۱۳۹۰). *آموزش غنی سازی زندگی زناشویی*. تهران: انتشارات دانژه.

باقریان زارچی، اعظم. (۱۳۹۲). *بررسی عوامل پیش بینی کننده رضایت جنسی زنان شهر یزد*. پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه اصفهان.

برازنده، هدی؛ صاحبی، علی؛ امین یزدی، امیر؛ مهرام، بهروز. (۱۳۸۵). رابطه معیارهای دلبستگی با سازگاری زناشویی. *فصلنامه روانشناسی تحولی(روانشناسان ایرانی سابق)*، دانشگاه آزاد واحد تهران جنوب، ۲ (۸)، ۳۱۹-۳۳۰.

جاویدی، نصیرالدین؛ سلیمانی، علی اکبر؛ احمدی، خدابخش؛ صمد زاده، منا. (۱۳۹۱). اثربخشی آموزش راهبردهای مدیریت هیجان مبتنی بر رویکرد زوج درمانی هیجان مدار بر افزایش رضایت جنسی زوجین. *مجله روانشناسی سلامت*، ۱(۳)، ۵-۱۸.

جنیدی، الهام؛ نورانی سعدالدین، شهلا؛ شاکری، محمد تقی؛ مخبر، نغمه. (۱۳۸۸). مقایسه رضایت جنسی در زنان بارور و نابارور مراجعه کننده به مراکز دولتی شهر مشهد. *باروری و ناباروری*، ۱۰ (۴)، ۲۶۹-۲۷۷.

درویزه، زهرا؛ کهکی، فاطمه. (۱۳۸۷). بررسی رابطه سازگاری زناشویی و بهزیستی روانی. *مجله مطالعات زنان*، ۶ (۱)، ۹۱-۱۰۴.

ساروخانی، باقر. (۱۳۷۵) *مقدمه ای بر جامعه شناسی خانواده*. تهران: انتشارات سروش.

صمدانی فرد، سید حسین؛ صمدانی فرد، محمد. (۱۳۸۹). *ناتوانی جنسی در مردان*. تهران: انتشارات ارجمند.

طیبی نیا، مهری السادات. (۱۳۸۸). پیامدهای مهاجرت برای خانوارهای مهاجر به شهر تهران. *مطالعات و پژوهش های شهری منطقه ای*، ۱(۱)، ۱۴۳-۱۶۴.

عسگری ، حسین. (۱۳۸۰). *نقش بهداشت روان در ازدواج، زندگی زناشویی و طلاق*. چاپ اول، تهران: گفتگو.

فروتن، کاظم؛ میلانی، مریم. (۱۳۸۷). بررسی شیوع اختلالات جنسی در متقاضیان طلاق مراجعه کننده به مجتمع قضایی خانواده. *دو فصلنامه علمی – پژوهشی دانشگاه شاهد*، ۱۶ (۸۷)، ۳۹-۴۵.

ملازاده، جواد؛ منصور، محمود؛ اژه ای، جواد؛ کیامنش، علیرضا. (۱۳۸۲). سبک های رویارو گری و سازگاری زناشویی در فرزندان شاهد. *مجله روانشناسی*، ۲۳ (۳)، ۳-۲۱.

موحد، مجید؛ عزیزی، طاهره. (۱۳۹۰). مطالعه رابطه رضایتمندی جنسی زنان و تعارضات میان همسران. *نشریه زن در توسعه و سیاست (پژوهش زنان)*، ۹ (۲)، ۱۹۱-۲۱۶.

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-20]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1394.12.2.2.1]

مولوی، حسین؛ حسن شاهی، محبوبه؛ نوری، ابوالقاسم. (۱۳۷۸). بررسی رابطه کانون کنترل با سازگاری زناشویی همسران شاغل در آموزش و پرورش (دبیران) شهر شیراز. *فصلنامه پژوهش های روان شناختی*، ۷ (۱و۲)، ۵۱-۶۲.

Bai, T. (2008). Back to Confucius: A comment on the debate on the Confucian idea of consanguineous affection. *Dao: A Journal of Comparative Philosophy*, *7*(1), 27-33.

Berek, J.S. (Ed.) (2007). *Berek & Novak's Gynecology*. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.

Byers, E.S. (2005). Relationship satisfaction and sexual satisfaction: A longitudinal study of individuals in long-term relationships. *Journal of Sex Research*, *42*(2), 113-118.

Byers, E.S., & MacNeil, S. (2006). Further validation of the interpersonal exchange model of sexual satisfaction. *Journal of Sex and Marital Therapy*, *32*(1), 53-69.

Hamamy, H., & Bittles, A.H. (2009). Genetic clinics in Arab communities: Meeting individual, family and community needs. *Public Health Genomics*, *12*(1), 30-40.

Hussain, R. & Bittles, A. H. (2000). Sociodemographic correlates of consanguineous marriage in the Muslim population of India. *Journal of Biosocial Science*, 32, 433-442.

Kim, O., & Jeon, H. (2013). Gender differences in factors influencing sexual satisfaction in Korean older adults. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, *56*(2), 321-326.

Litzinger, S., & Gordon, K.C. (2005). Exploring relationships among communication, sexual satisfaction, and marital satisfaction. *Journals of Sex and Marital Therapy*, *31*(5), 409-424.

Teebi, A.S. (2010) Genetic disorders among Arab populations. Berlin: Springer.

[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-20]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1394.12.2.2.1]

[DOR: 20.1001.1.26766728.1394.12.2.2.1]
[Downloaded from qjfr.ir on 2026-11-20]